

Gazdák Napja Sadovóban — alternatív és ökológiai gazdálkodásra alkalmas növények

Автор(и): Нора Иванова, Редактор Растителна Защита /РЗ/

Дата: 23.06.2025 Брой: 6/2025

A bolgár gabonafélék, alternatív növények és a biogazdálkodásra alkalmas növények szelekcióját mutatták be a hagyományos Gazdanap alkalmával Szadovóban, 2025. május 30-án. Az eseményt évente rendezik a „Konstantin Malkov” Növényi Genetikai Erőforrások Intézetében (IPGR), és sikeresen összegyűjti egy helyen a gazdákat, partnereket, tudósokat, előadókat Bulgáriából és külföldről, PhD-hallgatókat és újságírókat.

Prof. Dr. Yalcin Kaya, a trakijski universiteti rastenynemesito kózpont vezeto napraforgó nemesitoje, a Balkán Mag Egyesület nevében üdvözölte a 2025-ös Gazdanap házigazdáit és vendégeit.

Jelen voltak kazahsztáni előadók is, akik a Bolashak 500 Tudós program keretében gyakorlatot töltöttek az IPGR-nél.

Az esemény hivatalos megnyitása után, amelyet Dr. Uzundzhaliyeva Katya docens, az IPGR-Szadovo igazgatója végezte, a vendégek meglátogatták a bemutatóterületet és megismerkedtek az intézetben nemesített búza, árpa, tritikále, rozs, zab és téji borsó fajták jellemzőivel.

Idén az országban a termények mintegy 90%-a nagyon jó állapotban van, magas hozamok reményében – tudjuk meg Alexiev Ivan főasszisztentstől, aki az elmúlt hetekben sikerült meglátogassa a különböző területeket mind Dél-Bulgáriában, mind a Dobrudzsában.

A Szadovói Növényi Genetikai Erőforrások Intézetének tapasztalata van minden szántóföldi növényvel. Itt található az Országos Mag Genbank, ahol több mint 70 000, 600 növényfaj feletti akcessziót őriznek, ami megköveteli a szadovói kutatóktól, hogy számos kevésbé ismert növényvel ismerkedjenek meg.

Manapság egyre nagyobb az érdeklődés az alternatív növények iránt, amelyek nemcsak értékes tápanyagforrást jelentenek az emberek és az állatok számára, hanem be is építhetők az új, a változó klímaviszonyokhoz alkalmazkodó fajtanemesítési programokba.

A „Konstantin Malkov” Növényi Genetikai Erőforrások Intézetének alternatív növényei

Idén az egyik olyan növény, amely gyönyörűen virágzó virágaival felkeltette a vendégek figyelmét, a len. Tavaszi növényről van szó, Közép-Ázsiából és a Mediterráneum területéről származik, megfelelő előveteményt igényel, például gabonaféléket – mondja Alexiev főasszisztens.

Gyenge fuzárium hervadás elleni ellenállása miatt 5-6 év után térhet vissza ugyanarra a területre a vetésforgóban, mivel ez az úgynevezett talaj „kimerüléséhez” és a hozam jelentős csökkenéséhez vezet.

A lent márciusban vetik, mivel 6-8 °C-on csírázik. Vetés szűk sorokban történik, 2-4 cm mélységben, 8-12 kg/ha vetőmagmennyiséggel.

Az olajlen egy menetben, kombájnjal aratják, míg a rostlen speciális lenhúzó géppel aratják, amely kötegekbe köti a növényeket.

Alexiev főasszisztentstől megtudjuk, hogy a len olaj-, rost- és köztes típusú lehet, így mind olaj, mind rost előállítására használható.

A lenolaj, egyedülálló módon a növényi olajok között, Omega-3 zsírsavakat tartalmaz, és ha hozzáadjuk a káliumot, magnéziumot, lecitint, cinket, fehérjéket, valamint B-vitaminokat, világossá válik, miért olyan előnyös és keresett.

Egy másik, gazdáink számára ismeretlen növény, a méhek kedvenc tápláléka, a fácélia. Nagyon mézelő, de dekoratív funkciója is lehet. Megállapították, hogy jellegzetes aromája van, amely erősen vonzza a méheket, sok nektárt termel, és egy hektárról akár 35 kg méz is nyerhető. A virágzási időszak hosszú, akár 40-45 nap is lehet.

Ez a növény rendkívül alkalmas köztes veteményként is, zöldtrágyázásra. Jellemző rá a gyors kezdeti növekedési ütem, a magas fokú talajfelszín-borítottság és árnyékolás, ezáltal erősen gátolja a gyomfejlődést. Mivel a növények teljesen megfagynak, amikor fejlett fejlődési állapotban vannak, a fácélia nagyon alkalmas takarónövényként, utána akár közvetlen vetés is alkalmazható.

A fácélia nem áll közeli rokonságban a gazdaságilag fontos növényekkel, ezért nem hordozója fontos betegségeknek és kártevőknek, ami kiváló összetevővé teszi bármely vetésforgóban.

Mézelő növényként, vagy magtermesztésre a fácéliát március végén és áprilisban, köztes veteményként július végén és augusztusban vetik. Vetés szűk sorokban, 2-3 cm mélységben történik, a vetőmagmennyiség 800 és 1200 g/ha között van. Egyenetlenül érik, ezért ajánlott az aratást akkor kezdeni, amikor az első érett magok kezdenek hullani.

Május végén az IPGR – Szadovo kísérleti területein láthattunk egy másik alternatív növényt is – a keserű borsót vagy csicseriborsót. Ez egy egynyári növény a pillangósvirágúak családjából, és a Mediterráneum régióban, Nyugat- és Közép-Ázsiában, Észak-Afrikában és Amerikában termesztik.

Amellett, hogy fehérjeforrás és az állatok előnyben részesített tápláléka, gyógynövény és támogató szer az emberek számára, ez a növény nitrogénnel gazdagítja a talajt és kiváló választás téli gabonaültetvények előveteményeként. A keserű borsó korán felszabadítja a területeket, lehetővé téve azok korai előkészítését a téli növények számára.

Nem véletlen, hogy ennek a növénynek a magvai is az északi-sarki Svalbard-szigetcsoporthoz tartozó földalatti trezorjában vannak tárolva, ahol a legértékesebb növényfajok mintáit őrzik.

Az IPGR Szadovo különböző felhasználású zabfajták széles választékát is kínálja. A Mina fajta tavaszi, csupasz szemű zabfajta. Ez a minőség arra utal, hogy főként emberi táplálékként használható nagyon jó eredményekkel, és az utóbbi években a csupasz szemű gabonát a galambtenyésztők keresik. A Kaloyan fajta téli, héjas zabfajta, amely kiváló takarmánygabonaként, zöldtömegre, valamint rendkívül alkalmas a biogazdálkodásra. Az IPGR Marina fajta az első bolgár téli, csupasz szemű zab, amely egyesíti a már említett fajták előnyeit. Az őszi történő vetés lehetősége nagy előnyöket biztosít számára a tavaszi aszály idején és kiváló táplálkozási mutatókat.

A nyílt nap része volt a „A Bulgária flórájában előforduló *Aegilops* fajok genetikai sokféleségének vizsgálata” című projekt céljainak és elért eredményeinek bemutatása is, amelyet a „Tudományos Kutatások” Alap finanszíroz. Az *Aegilops* fajok, amelyek a búza vad rokonai, különböző stressztényezőkkel szemben rezisztensek, mint például aszály és sótartalom. Alkalmas jelöltek lehetnek a keresztbe nemzésre a kenyérbúzákkal, valamint új, magas szintű aszálytűréssel rendelkező nemesítési vonalak kialakítására. A faj genotípusai lehetséges forrásokat biztosíthatnak fizikai-kémiai tulajdonságokra a jövőbeli nemesítési kutatásokban való felhasználás céljából.

A nyílt nap során bemutató permetezést is végeztek növényekre drónnal a DJI Agriculture-től, mesterséges intelligencián keresztül történő autonóm irányítás lehetőségével. Ennek a technológiának a használata az intelligens gazdálkodás része, egy olyan projekt, amelyet Szadovóban valósítanak meg.

A Summit Agro Romania bolgár fióktelepe, az IPGR régóta tartó partnere és az esemény fő szponzora, bemutatta termékportfólióját és innovatív megoldásait a fenntartható mezőgazdaság számára. A cég szoros együttműködésben dolgozik a tudománnyal nemcsak Bulgáriában, hanem világszerte is.

„Mi minden gazda hűséges barátja vagyunk, mert velük vagyunk a vetéstől az aratásig. Technológiát tudunk kínálni a mező minden szakaszára” – hangsúlyozta Stefan Topalov, értékesítési és kulcsügymenedzser Dél-Bulgáriában.

Portfóliójukban a hagyományos növényvédelem mellett az utóbbi 4-5 évben a biogazdálkodásra is összpontosítottak, amely széles körű biotermékeket és köztes- és takarónövényeket foglal magában.

